

GENERALINIO ADVOKATO

F. G. JACOBS IŠVADA,
pateikta 2005 m. spalio 27 d.¹

1. Šis apeliacinis skundas susijęs su pensijų draudimo stažo, kurį tarnybos pagrindu įgijo Tarybos pareigūnė, apskaičiavimu pagal Bendrijos pensijų sistemą, pervedus jos pensijos vienodo tarifo išpirkimo vertę, į kurią minėta pareigūnė įgijo teisę pagal nacionalinę sistemą. Vis dėlto šis skundas taip pat kelia tam tikrų esminių klausimų dėl vienodo požiūrio.

2. Nagrinėjamas apskaičiavimas buvo atliktas vadovaujantis atitinkamomis Pareigūnų tarnybos nuostatų taisyklėmis ir Tarybos įgyvendinimo nuostatomis.

3. Pirmosios instancijos teisme apeliantė ginčijo sprendimą, kuriame pateiktas apskaičiavimas, ir teigė, kad šios nuostatos yra neteisėtos, nes jomis visų pirma pažeidžiamas vienodo požiūrio principas.

4. Apeliantė iš esmės kritikuoja tokius aspektus:

— apskaičiuojant naudotos aktuarinės vertės diskriminuoja moteris,

— tos aktuarinės vertės taip pat nulemia diskriminaciją dėl amžiaus, nes jos laipsniškai neigiamai paveikia visus pareigūnus, kuo vyresnio amžiaus jie yra juos įdarbinant, ir

— du valiutų perskaičiavimo formulės variantai, naudoti apskaičiuojant kita valiuta išreikštos sumos ekvivalentą eurai, gali nulemti nevienodą požiūrį, kuris nepalankus pareigūnams, mokėjusiems įmokas į „stiprią“ valiutą turinčios valstybės narės pensijų sistemą.

¹ — Originalo kalba: anglų.

Teisės aktai

tuokinės arba šeimyninės padėties, ir ypač susijusios su:

Diskriminacijos draudimas

5. EB 12 straipsnis draudžia diskriminaciją dėl pilietybės Sutarties taikymo srityje.

— socialinės apsaugos sistemų taikymo apimtimi ir galimybių naudotis jomis sąlygomis,

6. EB 141 straipsnis įpareigoja valstybes nares taikyti principą, kad už vienodą darbą abiejų lyčių darbuotojams reikia mokėti vienodą užmokestį. Šiuo tikslu užmokestis apima bet kokį atlygį, kurį darbuotojas tiesiogiai ar netiesiogiai gauna iš savo darbdavio už darbą.

— įpareigojimu mokėti įmokas ir įmokų dydžio apskaičiavimu,

7. Tarybos direktyva 79/7/EEB² taikoma, be kita ko, įstatymų nustatytoms senatvės pensijų sistemoms. 4 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

— išmokų apskaičiavimu, įskaitant išmokų padidinimą sutuoktiniams ir išlaikomiems asmenims, taip pat sąlygomis, kurios reguliuoja teisės į išmokas trukmę ir išlaikymą.“

„Vienodo požiūrio principas reiškia, kad negali būti jokios lyčių diskriminacijos, tiesioginės arba netiesioginės, ypač dėl san-

8. Tarybos direktyva 86/378/EEB³ taikoma, be kita ko, profesinių pensijų sistemoms. Jos 5 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Pagal toliau nurodytas nuostatas vienodo požiūrio principas reiškia, kad negali būti jokios lyčių diskriminacijos, tiesioginės arba

2 — 1978 m. gruodžio 19 d. Tarybos direktyva 79/7/EEB dėl vienodo požiūrio į vyrus ir moteris principo nuoseklaus įgyvendinimo socialinės apsaugos srityje (OL L 6, 1979, p. 24).

3 — 1986 m. liepos 24 d. Tarybos direktyva 86/378/EEB dėl vienodo požiūrio į vyrus ir moteris principo įgyvendinimo profesinėse socialinės apsaugos sistemose (OL L 225, 1986, p. 40), iš dalies pakeista 1996 m. gruodžio 20 d. Tarybos direktyva 96/97/EB (OL L 46, 1997, p. 20).

netiesioginės, dėl santuokinės arba šeimyninės padėties ir ypač susijusios su:

h) nustatyti skirtingus išmokų dydžius, nebent būtina atsižvelgti į aktuarinio skaičiavimo veiksnius, kurie, nelygu lytis, skiriasi nustatyto dydžio įmokų sistemose.

— socialinės apsaugos sistemų apimtimi ir galimybių naudotis jomis sąlygomis,

— įsipareigojimu mokėti įmokas ir įmokų dydžio apskaičiavimu,

Finansuojamose nustatyto dydžio išmokų sistemose tam tikri elementai (jų pavyzdžiai nurodyti priede) gali skirtis, kai skirtingas sumas lemia nuo lyties priklausiančių aktuarinio skaičiavimo veiksnių taikymas tuo metu, kai įgyvendinamas sistemos finansavimas;

— išmokų apskaičiavimu, įskaitant išmokų padidinimą sutuoktiniams ir išlaikomiems asmenims, taip pat sąlygas, kurios reguliuoja teisės į išmokas trukmę ir išlaikymą.“

<...>“ (Pataisytas vertimas)

9. Pagal 6 straipsnio 1 dalį:

„Nuostatos, prieštaraujančios vienodo požiūrio principui, apima tas nuostatas, tiesiogiai arba netiesiogiai grindžiamas lytimi, ir ypač su nuoroda į santuokinę arba šeimyninę padėtį, kurios skirtos:

10. Kapitalu finansuojamų apibrėžtų išmokų sistemų atveju nevienodų elementų pavyzdžiai, nurodyti 6 straipsnio 1 dalies h punkte ir pateikti priede, apima „teisių į pensiją pervedimą“.

<...>

11. Tačiau Bendrijos pensijų sistema nėra nei įstatymų nustatyta, nei profesinė sistema; ji buvo įsteigta Europos Bendrijų pareigūnų

tarnybos nuostatais (toliau – Tarnybos nuostatai)⁴.

sistema, o išsamios ją reglamentuojančios taisyklės pateiktos Tarnybos nuostatų VIII priede.

12. Klostantis šios bylos aplinkybėms Tarnybos nuostatų 1a straipsnio 1 dalyje buvo nustatyta: „Pagal šiuos Tarnybos nuostatus pareigūnai turi teisę į vienodą požiūrį tiesiogiai ar netiesiogiai neatsižvelgiant į rasę, politinius, filosofinius ar religinius įsitikinimus, lytį arba seksualinę orientaciją, nepažeidžiant atitinkamų nuostatų, kai reikalaujama nurodyti konkrečią šeiminių padėtį“⁵.

14. Pagal 77 straipsnį klostantis bylos aplinkybėms pensijos dydis iš esmės sudarė 2% pareigūno paskutinio darbo užmokesčio už kiekvienus tarnybos metus, tačiau negalėjo viršyti 70%. Pagal 83 straipsnį išmokos mokamos iš Bendrijų biudžeto, o jų mokėjimą bendrai užtikrina valstybės narės; tačiau pareigūnai padengia trečdalį šios pensijų sistemos finansavimo išlaidų.

Svarbios nuostatos pensijų srityje

Bendrosios nuostatos

13. Tarnybos nuostatų 77 ir paskesniuose straipsniuose nustatoma pareigūnų pensijų

15. Tos išlaidos padengiamos iš pareigūno darbo užmokesčio išskaičiuojant procentinę dalį, kuri yra vienoda visiems pareigūnams ir periodiškai nustatoma taip, kad bendra visų pareigūnų mokamos įmokos suma kuo labiau atitiktų trečdalį išmokėtų pensijų išlaidų⁶.

4 – 1968 m. vasario 29 d. Tarybos reglamentas (EEB, Euratomas, EAPB) Nr. 259/68, nustatantis Europos Bendrijų pareigūnų tarnybos nuostatus ir kitų Europos Bendrijų tarnautojų darbo sąlygas bei nustatantis specialiasias priemones, laikinai taikomas Komisijos pareigūnams (OL L 56, p. 1), keletą kartų iš dalies keistas. 1a straipsnis buvo įtrauktas 1998 m. balandžio 7 d. Tarybos reglamentu (EB, EAPB, Euratomas) Nr. 781/98, iš dalies keičiančiu Tarnybos nuostatus vienodo požiūrio srityje (OL L 113, p. 4).

5 – Nuo 2004 m. gegužės 1 d. lygiavertė nuostata yra 1d straipsnio 1 dalis, kuri suformuluota taip: „Taikant šiuos Tarnybos nuostatus draudžiama bet kokia diskriminacija bet kokių pagrindų, pavyzdžiui, dėl lyties, rasės, odos spalvos, etninės ar socialinės kilmės, genetinių ypatybių, kalbos, religijos ar tikėjimo, politinių ar kokių nors kitų pažiūrų, priklausomybės tautinei mažumai, turto, kilmės, negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos.“

6 – Bendrai šios įmokos sumai lygi suma Europos Sąjungos biudžeto įplaukų skirsnyje įrašoma kaip „personalo įmokos į pensijų sistemą“ (nors tai nėra tikros pajamos, o labiau išlaidų mažinimas), kartu su teisių į pensiją pervedimu, teisių į pensiją išpirkimu ir darbuotojų pajamomis jiems išėjus (nemokamų) atostogų dėl asmeninių priežasčių (visos šios įmokos yra tikrosios pajamos). Iš tikrųjų visų šių kategorijų suma turi sudaryti trečdalį išmokėtų pensijų išlaidų, nors didžiausią dalį sudaro iš darbo užmokesčio išskaičiuojamos įmokos.

16. Taigi klostantis bylos aplinkybėms Tarnybos nuostatų 83 straipsnio 4 dalyje⁷ buvo nustatyta:

— užsiėmęs veikla pagal darbo sutartį ar savarankiškai;

„Jeigu aktuarinis pensijų sistemos įvertinimas, kurį Tarybos pageidavimu atlieka vienas ar daugiau kvalifikuotų ekspertų, rodo, kad pareigūnų įmokų nepakanka siekiant finansuoti vieną trečdaliį pagal pensijų sistemą mokamų įmokų, biudžetinės institucijos <...> apibrėžia, kaip reikia pakeisti įmokų normas arba pensinį amžių.“

po paskyrimo į nuolatinę tarnybą turi teisę sumokėti Bendrijoms ištarnauto laiko pensijos statistinį ekvivalentą arba vienodo tarifo išpirkimo vertę⁸, į kurią pareigūnas įgyja teisę dėl tokios minėtos veiklos.

Teisių į pensiją pervedimas į Bendrijos sistemą

Tokiu atveju institucija, kurioje dirba pareigūnas, atsižvelgdama į jo lygį paskiriant į nuolatinę tarnybą, nustato, kiek pensijų draudimo stažo, įgyto tarnybos pagrindu, metų jam bus priskaičiuota pagal jo pensijų sistemą už ankstesnį jo darbo stažą remiantis statistiniu ekvivalentu arba vienodo tarifo išpirkimo verte.“

17. Klostantis bylos aplinkybėms VIII priedo 11 straipsnio 2 dalis buvo suformuluota taip:

„Pareigūnas, kuris tarnybą Bendrijoje pradeda:

Teisių į pensiją apskaičiavimas po pervedimo

— nutraukęs tarnybą valstybės administracijoje, nacionalinėje ar tarptautinėje organizacijoje; arba

18. Tarnybos nuostatų VIII priedo 11 straipsnio 2 dalies bendrosios įgyvendinimo nuostatos iš esmės yra bendros įvairioms in-

7 — Dabar panaikintas ir pakeistas 83a straipsniu, kartu su išsamiais įgyvendinimo nuostatomis, įskaitant nuostatas, kuriose pateikiamas Eurostato penkerių metų aktuarinis įvertinimas (XII priede).

8 — Šią sąvoką būtų galima apibrėžti kaip asmens pagal pensijų sistemą įgytų teisių vienodo dydžio vertę (likusi išnašos dalis neturi reikšmės tekstui lietuvių kalba).

stitucijoms. Pagal 1992 m. liepos 13 d. Tarybos patvirtintų Tarnybos nuostatų bendrųjų įgyvendinimo nuostatų 10 straipsnio 2 dalį pensijų draudimo stažas, įgytas tarnybos pagrindu, apskaičiuojamas remiantis visa pervesta suma, atėmus paprastąsias 3,5 % metines palūkanas už laikotarpį, skaičiuojamą nuo paskyrimo į nuolatinę tarnybą iki faktinio minėtos sumos pervedimo dienos (išskyrus laikotarpius, kai pagal pervedimą atliekančią nacionalinę sistemą pervestos sumos vertė nebuvo padidinta arba nebuvo skaičiuojamos palūkanos).

<...>“

19. Tarybos įgyvendinimo nuostatų 10 straipsnio 3 dalis, kiek tai svarbu šiai bylai, suformuluota taip:

„Išskaitomi pensijų draudimo stažo metai apskaičiuojami:

— perskaičiuojant pervedamą sumą (S) į teorinę pensiją (P) pagal Tarnybos nuostatų VIII priedo 39 straipsnyje numatytas aktuarines vertes (V), apskaičiuojant pagal formulę $P = S/V$,

— perskaičiuojant šią pensiją (P) į Tarnybos nuostatuose numatytos pensijos draudimo stažą, įgytą tarnybos pagrindu (S), atsižvelgiant į metinį darbo užmokesį (U), kuris atitinka į nuolatinę tarnybą paskirto pareigūno lygį <...> pagal formulę $S = P \times 100/U \times 2$.

20. Naudotinos aktuarinės vertės, nurodytos įgyvendinimo nuostatų II priede, visais atvejais didesnės moterims nei vyrams, nes atspindi skirtingą gyvenimo trukmės statistiką. Tos vertės ir jų skirtumas atsižvelgiant į lytį didėja kartu su amžiumi.

21. Iš pirmiau pateiktų formulių matyti, kad pervedus konkrečią sumą S, teorinė pensija P sumažės padidėjus aktuarinei vertei V, nes P lygu S padalinta iš V. Be to, pensijų draudimo stažo metų skaičius S sumažės padidėjus metiniam darbo užmokesčiui U, kuris atitinka į nuolatinę tarnybą paskirto pareigūno lygį, nes S iš esmės yra P kartotinis, padalintas iš U.

Valiutų perskaičiavimo formulės

22. Tų pačių įgyvendinimo nuostatų 10 straipsnio 4 dalis susijusi su kita valiuta nei Belgijos frankas (anksčiau, dabar – euro), pervestos sumos perskaičiavimu. Atitinka-

mos nuostatos – tai 10 straipsnio 4 dalies b punkto trečioji ir ketvirtoji pastraipos, kurios suformuluotos taip:

„Laikotarpį po 1971 m. gruodžio 31 d. atitinkančios sumos dalis apskaičiuojama pagal Komisijos nustatytą atnaujintą vidutinį kursą laikotarpiui nuo 1972 m. sausio 1 d. iki pareigūno paskyrimo į nuolatinę tarnybą dienos <...>

padėtyje. Todėl i variantas skirtas kompensuoti tokią padėtį, taikant vidutinį keitimo kursą tuo laikotarpiu. Tačiau ii variantas leidžia pareigūnui pasirinkti pervedimo dienos keitimo kursą, kuris, tikėtina, yra palankus, jei pradinės valiutos vertė padidėja, nors nauda gali būti ne tokia akivaizdi, nes darbo užmokestis U ir aktuarinė vertė V apskaičiuojami pervedimo dieną ir todėl gali būti didesni už pareigūno paskyrimo į nuolatinę tarnybą dienos vertes.

Vis dėlto pareigūno prašymu <...> suma (S), į kurią atsižvelgiama apskaičiuojant, perskaičiuojama pagal pervedimo dieną atnaujintą kursą. Tokiu atveju apskaičiuojant pensijų draudimo stažą įskaičiuojamas darbo užmokestis (U) ir aktuarinė vertė (V) yra pareigūno paskyrimo į nuolatinę tarnybą lygi atitinkantis darbo užmokestis <...> galiojantis pervedimo dieną, ir aktuarinė vertė, atitinkanti tos dienos pareigūno amžių <...>.“

23. Pirmoji iš šių perskaičiavimo formulių šioje byloje buvo pavadinta „i variantu“, o antroji – „ii variantu“.

24. Jei įmokų mokėjimo į ankstesnę pensijų sistemą laikotarpiu valiutos, iš kurios pervedama suma S, vertė sumažėja valiutos, kuria ši suma perskaičiuojama, atžvilgiu, atitinkamas pareigūnas gali atsidurti nepalankioje

Faktinės aplinkybės ir administracinė procedūra

25. M. L. Lindorfer, apeliantė nagrinėjamoje byloje, yra Austrijos pilietė, 1996 m. rugsėjo mėn. priimta dirbti Taryboje pareigūne bandomajam laikotarpiui, o 1997 m. birželio mėn. buvo paskirta į nuolatinę tarnybą, priskiriant A5 lygiui.

26. Prieš pradėdama dirbti Taryboje, M. L. Lindorfer Austrijoje buvo išdirbusi trylika metų ir tris mėnesius ir per šį laikotarpį mokėjo įmokas į Austrijos pensijų sistemą. 1999 ir 2000 m. ji ėmėsi atitinkamų veiksmų, kad jos teisės į pensiją Austrijoje būtų pervedtos į Bendrijos sistemą. 2000 m.

lapkričio 7 d. ji gavo raštą (toliau – ginčijamas sprendimas)⁹, kuriuo jai pranešta apie jai priskaičiuotinus pensijų draudimo stažo metus. Apskaičiuojant buvo panaudotos minėtos aktuarinės vertės, o valiutos perskaičiavimui pritaikytas ii variantas, taigi iš viso buvo priskaičiuoti penkeri metai, penki mėnesiai ir aštuonios dienos.

nuostatų, nes apeliaciniame skunde M. L. Lindorfer ginčija tik būdą, kuriuo Pirmosios instancijos teismas vertino kai kuriuos jos argumentus dėl įgyvendinimo nuostatų. Atitinkamas sprendimo ištraukas galima būtų apibendrinti taip.

27. M. L. Lindorfer apskundė tą sprendimą, tvirtindama, kad Tarnybos nuostatų 11 straipsnio 2 dalis ir įgyvendinimo nuostatų 10 straipsnio 3 ir 4 dalys yra neteisėtos, nes prieštarauja teisėms ir principams pagal Bendrijos teisę ir todėl jos netaikytinos. 2001 m. gegužės 31 d. M. L. Lindorfer skundas buvo atmestas, ir ji pareiškė ieškinį Pirmosios instancijos teisme¹⁰.

Atsižvelgimas į amžių ir darbo užmokestį atliekant apskaičiavimą

29. M. L. Lindorfer nurodė, kad pagal ii variantą atliktu apskaičiavimu atsižvelgiama į pareigūno amžių ir darbo užmokestį pervedimo dieną, o ne paskyrimo į nuolatinę tarnybą dieną, kaip yra i varianto atveju, todėl pareigūnai diskriminuojami, nelygu, koks variantas taikomas.

Skundžiamas sprendimas

28. Minėtu ieškiniu M. L. Lindorfer vėl rėmėsi Tarnybos nuostatų 11 straipsnio 2 dalies ir bendrųjų įgyvendinimo nuostatų 10 straipsnio 3 ir 4 dalių neteisėtumu. Tačiau nebūtina nagrinėti skundžiamo sprendimo aspektų, susijusių su pirmąja iš minėtų

30. Pirmosios instancijos teismas pirmiausia nagrinėjo šį argumentą savo sprendimo 69 punkte. Jis buvo pagrįstas, kaip ieškovė „pažymėjo“ per posėdį, klaidingu įgyvendinimo nuostatų 10 straipsnio 4 dalies b punkto aiškinimu, kad darbo užmokestis, į kurį atsižvelgiama, yra faktinio pervedimo dieną perskaičiuotas darbo užmokestis, atitinkantis paskyrimo į nuolatinę tarnybą lygį, o ne lygį, į kurį pareigūnas tą dieną buvo faktiškai paskirtas.

9 – 2000 m. lapkričio 3 dienos.

10 – 2004 m. kovo 18 d. Sprendimas *Lindorfer prieš Tarybą* (T-204/01, Rink. VT p. I-A-83 ir II-361).

31. Toliau Pirmosios instancijos teismas sprendimo 88 ir 89 punktuose nurodė, kad logiška, jog ii varianto atveju amžius ir darbo užmokestis, į kuriuos atsižvelgiama, yra pervedimo dieną, o i varianto atveju visi parametrai nustatomi tą pačią dieną (paskyrimo į nuolatinę tarnybą dienos), ir pažymėjo, kad i varianto atveju iš pervedtos sumos atimamos paprastosios 3,5 % metinės palūkanos už laikotarpį, skaičiuojamą nuo pareigūno paskyrimo į tarnybą dienos iki faktinio minėtos sumos pervedimo dienos (išskyrus laikotarpius, kai pagal pervedimą atliekančią nacionalinę sistemą pervedtos sumos vertė nebuvo perskaičiuota arba nebuvo skaičiuojamos palūkanos), o taikant ii variantą tokios palūkanos neišskaičiuojamos.

šūs, kad juos būtų galima palyginti, nes su jos padėtimi lyginamos situacijos labai skyrėsi atsižvelgiant į amžių, lytį ir lygį, ir buvo iškreipti naudojant neteisingas prielaidas; todėl rezultatas, kuriuo buvo skundžiamasi, atsirado ne dėl to, kad buvo taikomi du įgyvendinimo nuostatose numatyti variantai, bet dėl atitinkamų valiutų kursų svyravimų.

Aktuarinių verčių naudojimas

Perskaičiavimas iš „stiprios“ ir „silpnos“ valiutos

32. M. L. Lindorfer tvirtino, kad įprastinis i varianto naudojimas perskaičiuojant iš „silpnos“ valiutos, o ii varianto – perskaičiavimui iš „stiprios“ valiutos lemia tai, kad pirmuoju atveju įskaitoma daugiau pensijų draudimo stažo metų nei antruoju atveju, o tai prieštarauja vienodo požiūrio principui.

33. Pirmosios instancijos teismas atmetė šį argumentą savo sprendimo 76 ir 77 punktuose, iš esmės remdamasis tuo, kad išsamūs ieškovės pateikti duomenys nėra tiek pana-

34. M. L. Lindorfer teigė, kad aktuarinių verčių naudojimas atliekant apskaičiavimą pagal įgyvendinimo nuostatų 10 straipsnio 3 dalį lemia diskriminaciją dėl lyties ir amžiaus, nes jos yra didesnės moterims ir didėja kartu su amžiumi. Toks nevienodas požiūris nėra objektyviai pateisinamas, jis taip pat neprivalomas pagal Bendrijos pensijų sistemą, kurioje neminimos tokios aktuarinės vertės iš pareigūnų darbo užmokesčio išskaičiuojamų įmokų ar pensinio amžiaus atžvilgiu.

35. Pirmosios instancijos teismas šiuos argumentus nagrinėjo sprendimo 82 ir 83 punktuose. Visų pirma 82 punkte jis nurodė, kad pagal kitą sistemą įgytas teisės į pensiją pervedančio pareigūno ir pareigūno, mokančio įmokas į Bendrijos pensijų sistemą, dirbant institucijoje, situacijos yra objektyviai skirtingos.

36. 83 punktas suformuluotas taip¹¹:

„Antra, bet kuriuo atveju skaičiuojant pensijų draudimo stažą skirtingi veiksniai, naudojami atsižvelgiant į lytį ir amžių, objektyviai pateisinami reikalingumu užtikrinti tinkamą finansinį Bendrijos pensijų sistemos valdymą. Iš tikrųjų, kai pagal Tarnybos nuostatų

VIII priedo 11 straipsnio 2 dalį pareigūnas į Bendrijos biudžetą pveda kapitalą, kurį sudaro pensijos statistinis ekvivalentas arba vienodo tarifo išpirkimo vertė, į kurią jis teisę įgijo prieš pradėdamas tarnybą Bendrijose, mainais jis įgyja teisę į būsimas išmokas pagal Bendrijos pensijų sistemą, teisę, kuri apima papildomo pensijų draudimo stažo pridėjimą ir kurios apimtis priklauso nuo šio suteikto stažo metų. Nustatydamą esamą šios teisės vertę atitinkama Bendrijos institucija turi atsižvelgti į keletą elementų, įskaitant numanomą laikotarpį, per kurį suinteresuotojo asmens pervestas kapitalas bus laikomas Bendrijos biudžete, tikėtiną karjeros raidą, tikimybę, kad šios išmokos jam bus išmokėtos, ir tikėtiną šių išmokų mokėjimo trukmę. Taigi akivaizdu, kad šie elementai būtent priklauso nuo suinteresuotojo asmens lyties ir jo amžiaus prisijungus prie Bendrijos pensijų sistemos. Be to, viena vertus, įrodyta, jog statistiškai moterys gyvena ilgiau nei vyrai. Kita vertus, tikimybė, kad asmuo, pradėjęs tarnybą Bendrijoje likus daug laiko iki pensinio amžiaus, mirs iki sulauks šio amžiaus, yra didesnė nei tuo atveju, kai asmuo pradeda dirbti beveik sulaukęs pensinio amžiaus, kai įgyja teisę pervesti savo teises į pensiją. Be to, toks asmuo pervestą kapitalą į Bendrijos biudžetą laikys ilgiau nei tas pareigūnas, kuris greitai sulauks pensinio amžiaus. Kitaip tariant, tokie veiksniai, kaip antai tarnybos trukmė, apskaičiuojama nuo suinteresuotojo asmens darbo pradžios iki jo išėjimo į pensiją, taip pat tikėtina tarnybos trukmė, nustatoma atsižvelgiant į statistikos duomenis, per kurią jis gauna Bendrijos išarnauto laiko pensiją, tiesiogiai daro poveikį Bendrijos finansinei atsakomybei kiekvieno konkrečiai suinteresuoto pareigūno atžvilgiu, o norint tinkamai valdyti finansinę Bendrijos pensijų sistemą reikia į šiuos veiksnius atsižvelgti ir juos tinkamai įvertinti. Todėl Taryba perskaičiavimo formulėse teisingai atsižvelgė į suinteresuotojo asmens

11 — Sprendimas paskelbtas tik prancūzų kalba (proceso kalba).

lytimi ir amžiumi susijusius aktuarinius veiksnius.“

Vertinimas

Pirminės pastabos

37. Šiame apeliaciniame skunde, kuris pateiktas dėl minėto Pirmosios instancijos teismo sprendimo, M. L. Lindorfer iš esmės tvirtina, kad minėtose apibendrintose ar cituotose ištraukose Pirmosios instancijos teismas neteisingai taikė diskriminacijos draudimą (tarp kitų, ji remiasi EB 141 straipsniu) ir tinkamai nemotyavo savo išvadų. Tokius argumentus ji pateikia atskirai dėl kiekvienos ištraukos. Taryba vertina šias ištraukas bendrai, visų pirma nagrinėdama argumentą dėl diskriminacijos draudimo, o antra – dėl tariamai nepakankamo motyvavimo.

38. Nagrinėdamas apeliacinį skundą Teisingumo Teismas neturi teisės persvarstyti visos bylos ar savo iniciatyva tikrinti skundžiamo sprendimo aspektų (galbūt tik išskyrus aspektus, susijusius su viešosios tvarkos klausimais), kurių apeliantė neginčija. Priešingai, jo funkcija – išnagrinėti kiekvieną apeliacinio skundo pagrindą ir nustatyti, ar jis pagrįstas.

39. Šioje byloje sudėtinga griežtai vadovautis tokiu požiūriu, atsižvelgiant į tai, kaip suformuluoti apeliantės ir atsakovo apeliacinėje byloje argumentai. Nagrinėdamas, ar apeliantė nustatė kokių nors Pirmosios instancijos teismo padarytų teisės klaidų ar motyvavimo trūkumų, norėčiau šiek tiek kitaip performuluoti tam tikrus apeliacinio skundo pagrindus.

40. Iš esmės M. L. Lindorfer pirmojoje instancijoje teigė, kad įgyvendinimo nuostatos nulėmė neteisėtą diskriminaciją dėl lyties, amžiaus ir pilietybės (tiek, kiek diskriminacija pastaruoju pagrindu gali atsirasti dėl skirtingo įvairių nacionalinių valiutų vertinimo) ir diskriminaciją, atsirandančią dėl to, kad amžius ir darbo užmokestis nustatomi skirtingu laiku atsižvelgiant į tai, koks perskaičiavimo formulės variantas taikomas. Dabar apeliantė nurodo skundžiamo sprendimo trūkumus kiekvieno iš minėtų pagrindų atžvilgiu. Išnagrinėsiu juos paeiliui.

Diskriminacija dėl lyties

41. Apeliaciniame skunde M. L. Lindorfer remiasi EB 141 straipsniu ir įvairiomis

Tarybos direktyvomis vienodo požiūrio srityje. Tačiau ji taip pat tvirtina, kad buvo pažeistas bendrasis nediskriminavimo – vienodo požiūrio ar lygybės – principas, kuriuo ji grindė savo ieškinį pirmojoje instancijoje.

42. Lygybės principas yra vienas iš pagrindinių Bendrijos teisinėje sistemoje ginamų principų, o EB 141 straipsnis yra jo konkreti išraiška¹². Aišku, kad tame straipsnyje įtvirtintas vienodo užmokesčio principas yra svarbus M. L. Lindorfer argumentui, nes pensijos – tai atidėtas užmokestis, nes jos išmokamos ankstesnių darbo santykių pagrindu¹³. Ir nors, kaip ir minėtos direktyvos, šis Sutarties straipsnis nustato įpareigojimus valstybėms narėms, o ne Bendrijos institucijoms, aišku, kad būtų nepriimtinas teisinis nesuderinamumas, jei institucijos galėtų taikyti tokią diskriminaciją, kuri valstybėms narėms neleistina.

43. Be to, Teisingumo Teismas sprendime *Razzouk ir Beydoun prieš Komisiją*¹⁴ nurodė, kad „santykiuose tarp Bendrijos institucijų <...> ir jų darbuotojų <...> vienodo požiūrio principo nustatytų reikalavimų niekaip nepriboja (iš EB 141 straipsnio) ar šioje srityje priimtų Bendrijos direktyvų kylantys reikalavimai“. Galiausiai sprendime *Weiser*¹⁵ jis patvirtino, kad bendrojo principo būtina laikytis būtent taisyklių, reglamentuojančių teisių į pensiją pervedimą į Bendrijos sistemą, atžvilgiu.

44. Dar svarbesnis yra aiškus vienodo požiūrio „<...> neatsižvelgiant į <...> lytį“ reikalavimas, nustatytas Tarybos nuostatų 1a straipsnio 1 dalyje¹⁶, nors per procesą ta nuostata nebuvo aiškiai remtasi.

45. Tariama diskriminacija kyla dėl aktuariinių veiksnių naudojimo moterų nenaudai, nes statistiškai moterys vidutiniškai gyvena ilgiau nei vyrai.

12 — Pavyzdžiui, žr. 1996 m. balandžio 30 d. Sprendimą *P/S* (C-13/94, Rink. p. I-2143, 18 punktas); 2000 m. vasario 10 d. Sprendimą *Deutsche Post* (C-270/97 ir C-271/97, Rink. p. I-929, 56 ir 57 punktai) ir 2004 m. sausio 13 d. Sprendimą *Allonby* (C-256/01, Rink. p. I-873, 65 punktas).

13 — Žr. 2003 m. spalio 23 d. Sprendimą *Schönheit ir Becker* (C-4/02 ir C-5/02, Rink. p. I-12575, 56–57 punktus ir juose nurodytą teismų praktiką).

14 — 1984 m. kovo 20 d. Sprendimas (75/82 ir 117/82, Rink. p. 1509, 17 punktas); šį principą seneniai patvirtino Pirmosios instancijos teismas 2003 m. sausio 23 d. Sprendime *Hectors prieš Parlamentą* (T-181/01, Rink. VT p. I-A-19 ir II-103).

15 — 1990 m. birželio 14 d. Sprendimas (C-37/89, Rink. p. I-2395, 13 punktas).

16 — Žr. šios išvados 12 punktą ir 5 išnašą.

46. Savo sprendimo 83 punkte Pirmosios instancijos teismas laikėsi nuomonės, kad toks nevienodas požiūris objektyviai pateisinamas poreikiu užtikrinti tinkamą finansinį pensijų sistemos valdymą, o tam tikslui būtinas apskaičiavimo veiksnys yra tikėtinas laikotarpis, per kurį bus mokamos išmokos, ir tas laikotarpis statistiškai moterų yra ilgesnis.

47. M. L. Lindorfer nesutinka su tuo, kad nėra lygiavėrcio nevienodo požiūrio į vyrus ir moteris įmokų, išskaičiuojamų iš dirbančių pareigūnų darbo užmokesčio, atžvilgiu. Vis dėlto šios įmokos taip pat turi būti apskaičiuojamos siekiant užtikrinti tinkamą finansinį valdymą, atsižvelgiant į aktuarinius įvertinimus¹⁷. Todėl tinkamu finansiniu pensijų sistemos valdymu negalima remtis reikalaujant taikyti nevienodą požiūrį į pareigūnų vyrų ir moterų įmokas, mokamas kaip pervedimai iš kitų pensijų sistemų.

48. Iš esmės sutinku su tokiu argumentu.

49. Pirma, tinkamo finansinio valdymo būtinybė, atsižvelgiant į tikėtiną laikotarpį, per kurį bus mokamos pensijos, negali savaime

būti priežastimi reikalauti nevienodo požiūrio teisių į pensiją pervedimo atžvilgiu. Jei būtų apskaičiuotas skirtingų aktuarinių vėrcių, taikomų konkrečiau amžiaus vyrams ir moterims, vidurkis ir nustatyta „abiejų lyčių asmenims“ aktuarinė vertė, o taip yra, jei koreguojamos įmokų normos, papildomas vyrų pensijų draudimo stažo metų skaičius būtų šiek tiek mažesnis nei dabar pagal konkrečią pervedamą sumą, o moterų – šiek tiek didesnis, tačiau sistemos pajamos ir išlaidos nepakistų¹⁸.

50. Antra, jei skirtingą vyrų ir moterų įmokų ir išmokų santykį būtų galima pateisinti skirtinga tikėtina gyvenimo trukme, toks pateisinimas negalėtų būti taikomas tik vienai iš dviejų rūšių įmokų, nebent būtų įrodyta, kad tarp tų dviejų įmokų rūšių yra objektyvių skirtumų, pagrindžiančių tokį pateisinimą tik vienos iš jų atveju.

51. Skundžiamo sprendimo 82 punkte tik nurodoma, jog pagal kitą sistemą įgytas teises pervedantis pareigūnas atsiduria objektyviai

17 — Tarnybos nuostatų 83 straipsnio 4 dalis; žr. šios išvados 16 punktą.

18 — Tiesa, išlaidos gali laikinai padidėti, jei dabar galiojančios taisyklės būtų pripažintos neteisėtomis; tačiau tai neturėtų nieko bendra su sistemos finansiniu valdymu, taip atsitiktų, jei nuo pat pradžių nebūtų užtikrintas tinkamas teisinis valdymas.

skirtingoje padėtyje nei pareigūnas, kuris moka įmokas į Bendrijos pensijų sistemą, dirbdamas institucijoje. M. L. Lindorfer teigimu, tokio paaiškinimo nepakanka, ir aš su tuo sutinku.

tiesų reikėtų labai svarios priežasties nagrinėjamam nevienodam požiūriui pateisinti, ir netgi abejoju, ar tokį požiūrį įmanoma teisiškai pagrįsti.

52. Nors gali būti tiesa ir tai, kad teisių į pensiją pervedimai objektyviai skiriasi nuo įmokų, išskaičiuojamų iš darbo užmokesčio, tačiau nei Pirmosios instancijos teismas skundžiamame sprendime, nei Taryba savo pastabose niekaip nepaaiškina, kokią reikšmę tokie skirtumai gali turėti pareigūnų vyrų ir moterų situacijų atskyrimo klausimui.

55. Tai yra tiesioginės, o ne netiesioginės diskriminacijos dėl lyties atvejis. Kitaip tariant, vienintelis kriterijus, kuriuo remiantis atskiriami dviem skirtingoms kategorijoms priklausantys asmenys, yra lyties kriterijus; nevienodas požiūris neatsiranda dėl kokių nors kitų savybių, kurių iš esmės arba daugiausia, tačiau ne išimtinai, gali turėti vienos ar kitos lyties asmenys.

53. Todėl tikimybė, kad išmokos moterims bus mokamos ilgiau nei vyrams, net vertinant ją atsižvelgiant į poreikį užtikrinti tinkamą finansinį pensijų sistemos valdymą, nėra pakankamas pateisinimas naudoti lytimi pagrįstus aktuarinius veiksnius vien teisių į pensiją pervedimui, todėl negaliu pritarti Pirmosios instancijos teismo šiuo atžvilgiu padarytai išvadai.

56. Remiantis Teisingumo Teismo praktika, nevienodas požiūris dėl lyties nėra neteisėta diskriminacija, jei jis „pateisinamas objektyviais veiksniais, nesusijusiais su jokia diskriminacija dėl lyties“¹⁹. Aišku, taip gali būti tik tuomet, kai diskriminacija netiesioginė, o ne tuomet, kai pats diskriminacijos pagrindas yra lytis²⁰.

54. Be to, atsižvelgiant į labai aiškų vienodo požiūrio reikalavimą, nenurodžius lyties, iš

19 — Pavyzdžiui, žr. 1999 m. vasario 9 d. Sprendimą *Seymour-Smith ir Perez* (C-167/97), Rink. p. I-623, 60 ir 65 punktai).

20 — Taip pat žr. mano išvados byloje *Schmorbus* (2000 m. gruodžio 7 d. Sprendimas, C-79/99, Rink. p. I-10997) 30 ir paskesnius punktus.

57. Šiuo atveju, kaip Jungtinių Amerikos Valstijų Aukščiausiasis Teismas labai panašiomis į šios bylos aplinkybėmis pripažino sprendime *Manhart*²¹, „negalima sakyti, kad aktuarinis skirtumas, grindžiamas vien lytimi, „grindžiamas koku nors kitu veiksmu nei lytis“. Jis grindžiamas būtent lytimi“.

58. Jungtinių Amerikos Valstijų Aukščiausiasis Teismas pažymėjo, kad tokio pobūdžio bylos susijusios su apibendrinimu, kuris yra „neginčijamai tikslus: moterys, vertinant jas kaip kategoriją, iš tiesų gyvena ilgiau nei vyrai <...>. Tačiau taip pat tiesa yra tai, kad ne visiems atitinkamos kategorijos asmenims būdingos ypatybės, kurios išskiria vidutinius tos kategorijos atstovus. Daugelis moterų gyvena trumpiau nei vidutinis vyras, ir daugelis vyrų gyvena ilgiau nei vidutinė moteris“²².

59. Kitaip tariant, nagrinėjamo pobūdžio diskriminacija susijusi su tuo, kad tam tikros kategorijos asmenims priskiriamos vidutinės tos kategorijos, kuriai toks asmuo priklauso, ypatybės. Kalbant apie asmenį, nemanau, kad tokios vidutinės ypatybės galėtų būti koku nors būdu vertinamos kaip „objektyvios“. Tokios diskriminacijos atveju „nepriimtina“

(taigi draudžiama) remtis apibendrintomis ypatybėmis asmens atžvilgiu naudojantis, o ne naudoti ypatybes, iš tikrųjų išskiriančias asmenį iš kitų asmenų ir galinčias pateisinti nevienodą požiūrį.

60. Siekiant įvertinti tokią diskriminaciją platesniame kontekste, būtų galima įsivaizduoti tokią situaciją (kuri visiškai įmanoma), kai statistika gali parodyti, kad vienos etninės grupės nariai vidutiniškai gyvena ilgiau nei kitos. Atsižvelgti į tokius skirtumus nustatant įmokų ir teisių į išmokas santykį pagal Bendrijos pensijų sistemą būtų visiškai nepriimtina; taigi nematau priežasties, dėl kurios lyties kriterijaus naudojimas vietoj etninės kilmės kriterijaus būtų priimtinesnis²³.

61. Taip pat, vėl kalbant apie pensijas, kaip atidėtą užmokestį, jokiais atvejais negalėtų būti priimtina sudaryti lenteles, rodančias vidutinę vyrų ir moterų tarnybos trukmę Bendrijos institucijose ir vienos lyties asmenims mokėti didesnius atlyginimus nei kitos lyties, remiantis tuo, kad priešingu atveju jie gautų mažesnę atlyginimą nei kitos lyties asmenys per visą savo tarnybos laikotarpį. Tai ne tik neteisingai diskriminuotų asmenis remiantis jų kategorijai taikomomis viduti-

21 — *Los Angeles Department of Water and Power prieš Manhart* (1978) 435 US 702, p. 712 ir 713.

22 — Ten pat, p. 707–708.

23 — Žinau, kad toks aspektas pasižymėtų dar viena netinkama ypatybe, nes asmenų priskyrimas etninėms grupėms būtų labai savavališkas, tačiau pateiktas pavyzdys galioja ir tuo atveju, jei nepaisytume to aspekto.

nėmis vertėmis, bet ir būtų pažeidžiamas vienodo užmokesčio už vienodą darbą principas. Vis dėlto labai panašus pateisinimas pateikiamas dėl skirtingo atidėto atlyginimo pervedimų į Bendrijos pensijų sistemą vertinimo.

62. Tiesa, kad pagal kai kurias Bendrijos nuostatas, tam tikrose srityse draudžiančias nevienodą požiūrį, toks draudimas netaikomas tam tikriems vertinimo aspektams. Iš jau minėtų nuostatų Direktyva 86/378 leidžia nevienodai vertinti teisių į pensiją pervedimą kapitalu finansuojamų apibrėžtų išmokų pensijų sistemų atžvilgiu²⁴.

63. Vis dėlto net jei pati direktyva, kuri skirta valstybėms narėms ir taikoma profesinio socialinio draudimo sistemoms, būtų taikytina, tokia išimtis negalėtų būti taikoma, nes Bendrijos pensijų sistema nėra kapitalu finansuojama pensijų sistema.

64. Bet kuriuo atveju manau, kad diskriminacijos dėl lyties draudimas yra toks svarbus²⁵, kad bet kokios jo išimtys turi būti aiškinamos labai griežtai ir gali būti taikomos tik tose ribotose srityse, kur jos aiškiai numatytos. Šiuo atveju, priešingai, situacijoje, kuriai taikoma Direktyva 86/378, tokio aiškaus leidimo nėra nei įgyvendinimo nuostatose pateikiamas koks nors pateisinimas.

65. Galiausiai negaliu sutikti su Tarybos teiginiu, kad jei šioje byloje nagrinėjamu atveju nebūtų taikomas nevienodas požiūris, būtų diskriminuojami vyrai, nes į pensiją išėję pareigūnai vyrai dėl trumpesnės gyvenimo trukmės kaip kategorija bendrai gautų mažesnę pensiją nei į pensiją išėjusios pareigūnės moterys už tokią pačią į Bendrijos sistemą pervestą sumą (darant prielaidą, kad visi kiti veiksniai vienodi).

25 — Žr. pavyzdžiui, 2000 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyvos 2000/78/EB, nustatančios vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus (OL L 303, 2000, p. 16), 4 konstatuojamąją dalį: „Lygybės prieš įstatymą teisė ir teisė į apsaugą nuo diskriminacijos visiems asmenims yra visuotinė teisė, pripažįstama pagal Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją, Jungtinių Tautų konvenciją dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims, Jungtinių Tautų pilietinių ir politinių teisių paktą, Jungtinių Tautų ekonominių, socialinių ir kultūrinių teisių paktą bei Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvenciją, kurių šalimis signatarėmis yra visos valstybės narės“.

24 — Žr. šios išvados 8–10 punktus.

66. Pirma, toks motyvavimas, jei jis būtų tinkamas, taip pat turėtų būti taikomas įmokoms, išskaičiuojamoms iš dirbančių pareigūnų darbo užmokesčio, ir jų procentinė dalis turėtų būti didesnė pareigūnių moterų atveju, tačiau nemanau, kad toks buvo Tarybos ketinimas.

67. Tačiau daug svarbiau yra tai, ir, kaip atrodo, tai yra pagrindinė Tarybos argumentavimo ir galbūt skundžiamo sprendimo klaida, kad Taryba painioja sistemos išlaidas su gavėjų gaunamomis išmokomis.

68. Neginčijama, kad galutinė pensijos mokėjimo kaina (priešingai, nei vienkartinė išmoka išeinant į pensiją, tačiau toks variantas pagal Bendrijos pensijų sistemą nenumatytas) didėja, kuo ilgiau gyvena jos gavėjas. Kadangi moterys vidutiniškai gyvena ilgiau nei vyrai, tikėtina, kad kaip kategorija pensijų sistemai jos kainuos daugiau. Tačiau kiekvienam bet kurios lyties pensijos gavėjui ji mokama iki gyvos galvos. Jos vertė visiškai priklauso nuo jos savaitės, mėnesio ar metinės sumos, o jos paskirtis – suteikti tam tikro lygio reguliarių pajamų, kol gavėjas²⁶ gyvena. Šiuo atžvilgiu visa iki gavėjo

mirties išmokėta suma neturi jokios reikšmės.

69. Todėl darau išvadą, kad ginčijamos Tarybos įgyvendinimo nuostatų taisyklės diskriminuoja dėl lyties ir jų negalima pateisinti. Jos pažeidžia tiek bendrąjį lygybės principą, tiek jo konkrečias išraiškas – vienodo užmokesčio principą ir vienodo požiūrio, neatsižvelgiant į lytį, reikalavimą, nustatytą Tarybos nuostatų 1a straipsnio 1 dalyje, o M. L. Lindorfer pradinis ieškinio pagrindas dėl neteisėtumo šiuo atžvilgiu turėtų būti laikomas pagrįstu.

70. Vis dėlto galiausiai turėčiau paaikškinti, kad pirmiau pateikta analizė susijusi su Tarybos nuostatais ir Bendrijos pensijų sistema. Net jei daugelis nurodytų motyvų yra taikomi visuotinai, negalima atmesti to, kad kitomis aplinkybėmis išvados gali būti kitokios. Nacionalinėms pensijų sistemoms galioja minėtų direktyvų, o ne Tarybos nuostatų normos, ir tikėtina, kad jos finansuojamos kitaip, nei Bendrijos pensijų sistema; manau, kad mano analizė šioje išvadoje nekelia abejonių dėl tokių sprendimų, kaip antai *Coloroll Pension Trustees*²⁷ arba *Neth*²⁸. Dar mažiau susijusi yra transporto

26 — Ir, atsižvelgiant į konkretų atvejį, jo našlė.

27 — 1994 m. rugsėjo 28 d. Sprendimas (C-200/91, Rink. p. I-4389).

28 — 1993 m. gruodžio 22 d. Sprendimas (C-152/91, Rink. p. I-6935).

priemonių draudimo ar gyvybės draudimo veikla, nes šiose srityse gali tekti atsivzvelgti į visai kitus veiksnius.

pensijų sistemą, jos teorinė pensija būtų 9 032 EUR, o jei tokią pat sumą pervestų 55 m. moteris, jos teorinė pensija būtų 6 664 EUR³¹.

Diskriminacija dėl amžiaus

71. M. L. Lindorfer ieškinio pagrindas susijęs su aktuarinių verčių, kurios visada didesnės ir todėl ne tokios palankios vyresnio amžiaus pareigūnams²⁹, naudojimu ir panašus į pirmiau nagrinėtą diskriminacijos dėl lyties klausimą.

72. Dėl aktuarinių verčių padidinimo atsižvelgiant į amžių, jei į Bendrijos sistemą iš tos pačios nacionalinės sistemos pervedama tokia pat suma ir visi kiti veiksniai, pavyzdžiui, lytis ir lygis, yra tokie patys, vyresnio amžiaus pareigūnui bus priskaičiuota mažiau papildomų pensijų draudimo stažo metų ir todėl galiausiai jis gaus mažesnę pensiją nei jaunesnio amžiaus pareigūnas. Pavyzdžiui, naudojant nagrinėjamas aktuarines vertes ir ginčijamų įgyvendinimo nuostatų 10 straipsnio 3 dalyje pateiktą formulę³⁰, 35 m. moteriai pervedus 100 000 EUR į Bendrijos

73. Pirmosios instancijos teismas sprendimo 83 punkte manė, kad toks nevienodas požiūris pateisinamas iš esmės tokiais veiksniais, kurie turi tiesioginės įtakos Bendrijos finansinei atsakomybei kiekvieno konkrečiai suinteresuoto pareigūno atžvilgiu, ir į tokius veiksnius būtina atsižvelgti pagal tinkamo valdymo principą. Jo motyvavimas šiuo klausimu kyla iš 82 punkte nurodyto motyvo, kad kapitalą į Bendrijos sistemą pervedantis pareigūnas yra objektyviai skirtingoje padėtyje nei tas, kuris moka įmokas dėl savo darbo institucijoje.

74. M. L. Lindorfer kaltinimai beveik sutampa su tais kaltinimais, kuriuos ji pateikė dėl diskriminacijos dėl lyties: Pirmosios instancijos teismas nepaaiškino, kokios reikšmės turi minėti veiksniai arba, jei jie turi reikšmės, kaip būtų galima daryti objektyvų skirtumą tarp įmokų, mokamų kaip kapitalo

29 — Žr. šios išvados 18 ir 19 punktus.

30 — Ten pat.

31 — Suapvalinta iki artimiausio sveikojo skaičiaus; aktuarinės vertės yra 11,071 35 m. moteriai ir 15,007 55 m. moteriai. Aišku, tuomet teorinę pensiją reikės perskaičiuoti į pensijų draudimo stažo metus pagal antrąją formulės dalį, tačiau pradinis apskaičiavimas rodo dviejų rezultatų skirtumą, kai visi kiti parametrai nesiskiria.

pervedimas, ir įmokų, išskaičiuojamų iš darbo užmokesčio, jei aktuarinės vertės naudojamos tik apskaičiuojant iš pervedimo atsirandančias teises į pensiją.

75. Jau išnagrinėjau tuos kaltinimus, kurie susiję su motyvavimu, pateisinančiu diskriminaciją dėl lyties, ir mano analizė daugeliu aspektų panaši diskriminacijos dėl amžiaus klausimo atveju.

76. Svarbiausia pabrėžti, kad bet kokio amžiaus pareigūnams taikomas vienodas požiūris pensijų įmokų, išskaičiuojamų iš darbo užmokesčio, atžvilgiu. Jei pervedimų į Bendrijos sistemą atveju nevienodas požiūris, atsižvelgiant į amžių, yra pateisinamas, reikia nustatyti, kad tarp tokių pervedimų ir įmokų, išskaičiuojamų iš darbo užmokesčio, yra objektyvus skirtumas.

77. Pirmosios instancijos teismo sprendimo motyvuojamojoje dalyje nurodyti tokie veiksniai: i) tikėtinas laikotarpis, per kurį pervestas kapitalas bus Bendrijos biudžete, ii) tikėtina pareigūno karjeros raida, iii) tikimybė, kad nagrinėjamos išmokos bus išmokėtos tam pareigūnui ir iv) tikėtina tokių išmokų mokėjimo trukmė.

78. Iš šių keturių veiksnių iii) ir iv) veiksniai gali būti aiškiai susieti su gyvenimo trukmės statistika, kurią atspindi aktuarinės vertės, ir jie turi reikšmės apskaičiuojant Bendrijos sistemos būsimos atsakomybės mastą. Tačiau skundžiamame sprendime niekaip nenurodyta, kodėl tie veiksniai gali turėti reikšmės pervedimų, o ne įmokų, išskaičiuojamų iš darbo užmokesčio, atveju; taip pat suabejočiau, ar tokį skirtumą galima daryti remiantis objektyviais, o ne politiniais motyvais.

79. Tikėtina, kad pareigūno karjeros raida (ii) taip pat yra veiksnys, kuris gali turėti reikšmės bendrai galutinės išmokėtinos pensijos kainai, nes ta pensija yra paskutinio darbo užmokesčio procentinė dalis. Vis dėlto nėra akivaizdu, jei visi veiksniai, į kuriuos atsižvelgiama apskaičiuojant pervedimą, yra tokie patys³², kad įdarbintas vyresnio amžiaus pareigūnas paprastai gaus didesnę paskutinį atlyginimą. Priešingai, labiau tikėtina, kad būtent jaunesnis pareigūnas dėl ilgesnės karjeros gaus didesnę darbo užmokesčių, taigi ir didesnes pensijos išmokas. O tai, kad dėl ilgesnės karjeros bus mokama daugiau įmokų, išskaičiuojamų iš darbo užmokesčio, neturi reikšmės vertinant įmokas kaip pervedimus iš nacionalinių pensijų sistemų, nes įmokų, išskaičiuojamų iš darbo

32 — Turint omenyje tai, kad taikant aktuarines vertes skirtumas daromas tik pagal amžiaus kriterijų, o į tokius veiksnius, kaip antai lygis, atsižvelgiama atliekant vėlesnius apskaičiavimus.

užmokesčio, nulemtas pensijų draudimo stažo metų skaičius visiškai nepriklauso nuo papildomų pensijų draudimo stažo metų, kurie nustatomi atsižvelgiant į pervedimus iš nacionalinių pensijų sistemų.

80. Galiausiai rėmimasis tikėtinu laikotarpiu, per kurį pervestas kapitalas bus laikomas Bendrijos biudžete (i), man atrodo abejotinas. Nesant pensijų fondo, sunku motyvuoti remiantis biudžete laikomu kapitalu, nes biudžeto įplaukos ir išlaidos turi būti subalansuotos³³ ir jam taikomas pagrindinis „metinio biudžeto sudarymo“ principas, pagal kurį iš esmės reikalaujama, kad įplaukos ir asignavimai būtų nustatomi kasmet³⁴.

81. Tačiau reikia pripažinti, kad, viena vertus, į Bendrijos biudžetą pervestos teisės į pensiją yra tikrosios įplaukos, skirtingai nei vien sutaupytos išlaidos, kaip yra įmokų, išskaičiuojamų iš darbo užmokesčio, atveju, ir kad, kita vertus, subalansuoto biudžeto reikalavimai ir metinio biudžeto sudarymo principas nėra tokie griežti, kad sumos negalėtų būti perkeliamos iš vienu metų į kitus³⁵. Todėl yra tam tikras kapitalas, kuris

gali būti investuojamas ir perkeliamas, ir tam tikra prasme galima teigti, kad įmokėtos sumos ilgesnį ar trumpesnį laikotarpį lieka biudžete.

82. Nors Pirmosios instancijos teismo motyvavimą tuo klausimu būtų galima ginčyti remiantis išsamesne finansine analize, nematau, kad būtų galima pripažinti, jog M. L. Lindorfer tai padarė.

83. Be to, manau, reikia išanalizuoti diskriminacijos dėl amžiaus pobūdį ir jos draudimą, palyginti su diskriminacija dėl lyties.

84. Lytis iš esmės yra dvinaris kriterijus, o amžius – tai skalės padala. Todėl aktuarinėmis lentelėmis grindžiama diskriminacija dėl lyties yra ypač šiurkšti diskriminacijos forma su jai būdingais labai dideliais apibendrinimais, o diskriminacija dėl amžiaus gali būti diferencijuojama ir grindžiama subtilesniais apibendrinimais.

85. Be to, teisėje ir visuomenėje apskritai vienodas požiūris, neatsižvelgiant į lytį,

33 – EB 268 straipsnis.

34 – Dabartinio Finansinio reglamento (2002 m. birželio 25 d. Tarybos reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002, OL L 248, p. 1) 6 ir paskesni straipsniai ir atitinkamos nuostatos, visų pirma 1977 m. Finansinio reglamento (1977 m. gruodžio 21 d., OL L 356, p. 1) 1 straipsnio 2 dalis ir 6 straipsnis.

35 – Pavyzdžiui, 2004 m. praėjusių finansinių metų biudžeto perversis sudarė apytikriai 5,7 mlrd. eurų.

laikomas pagrindiniu ir privalomuoju principu, kurio būtina kuo labiau paisyti ir užtikrinti jo įgyvendinimą, o vienodo požiūrio, neatsižvelgiant į amžių, idėjai taikoma labai daug apribojimų ir išimčių, pavyzdžiui, įvairių rūšių amžiaus ribos, kurios dažnai yra teisiškai privalomos ir laikomos ne tik priimtiniomis, bet ir naudingomis ar net esminėmis.

86. Visų pirma amžius yra pensijų sistemoms būdingas kriterijus, ir kai kurie skirtumai, atsižvelgiant į amžių, tokiomis aplinkybėmis neišvengiami.

87. Bendrijos teisėje diskriminacijos dėl amžiaus draudimui nustatyta ne tik daug daugiau sąlygų ir apribojimų nei diskriminacijai dėl lyties, tai yra ir daug naujesnis reiškinys.

88. Vienodo užmokesčio abiejų lyčių darbuotojams už vienodą darbą principas jau buvo įtvirtintas 1957 m. pradinės EEB sutarties 119 straipsnyje (dabar – EB 141 straipsnis), o diskriminacija dėl amžiaus sutartyse pirmą kartą paminėta EB sutarties 6a straipsnyje (dabar –

13 EB straipsnis), priimtame 1997 m. Amsterdamo sutartimi, įsigaliojusia 1999 metais. Be to, ši nuostata paprasčiausiai leidžia Tarybai imtis atitinkamų veiksmų kovai su diskriminacija, tarp kita ko, ir dėl amžiaus.

89. 2000 m. lapkričio 27 d. buvo priimta Direktyva dėl vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje³⁶, kurioje nustatytas bendras diskriminacijos dėl, *inter alia*, amžiaus užimtumo ir profesinėje srityje draudimas, tačiau kartu buvo nustatyta daug apribojimų³⁷. Tų pačių metų gruodžio 7 d. Nijoje Parlamento, Tarybos ir Komisijos iškilmingai paskelbtos³⁸ Pagrindinių teisių chartijos 21 straipsnis uždraudė bet kokią diskriminaciją bet koku pagrindu, tarp jų, ir dėl amžiaus. O 2004 m. gegužės 1 d. į Tarybos nuostatus buvo įtrauktas konkretus diskriminacijos dėl amžiaus draudimas³⁹.

90. Tačiau reikia priminti, kad šioje byloje ginčijamas sprendimas buvo priimtas

36 — Minėta 25 išnašoje.

37 — Visų pirma 6 straipsnio 2 dalyje valstybėms narėms leidžiama „numatyti, kad amžiaus, kurio sulaukus suteikiama arba įgyjama teisė gauti senatvės ar invalidumo pensiją, nustatymas pagal profesinės socialinės apsaugos sistemas, įskaitant pagal šias sistemas nustatomą skirtingą darbuotojų amžių arba sudaromas darbuotojų grupes arba nustatomas darbuotojų kategorijas, ir pagal tokias sistemas aktuarijoms apskaičiavimams taikomi su amžiumi susiję kriterijai neįlaikomi diskriminacija dėl amžiaus, jei dėl to nepradedama diskriminuoti dėl lyties“.

38 — OL C 364, p. 1; 21 straipsnis.

39 — Žr. šios išvados 5 išnašą. Tai įvyko 2002 m., po to, kai Europos ombudsmenui pateiktus prieštaravimų buvo panaikintos įdarbinimo amžiaus ribos.

2000 m. lapkričio 3 d.⁴⁰, t. y. anksčiau nei buvo priimti trys minėti aktai.

kinti skundžiamą sprendimą. Vis dėlto nereikėtų daryti prielaidos, kad nagrinėjamos sistemos negalima ginčyti remiantis aiškiu diskriminacijos dėl amžiaus draudimu, kuris dabar įtvirtintas Tarybos nuostatuose.

91. Atsižvelgdamas į pateiktus svarstymus, laikausi nuomonės, kad M. L. Lindorfer nustatė tam tikrus Pirmosios instancijos teismo sprendimo motyvavimo trūkumus, susijusius su nevienodo požiūrio, atsižvelgiant į amžių, kuris neabejotinai yra taikomas apskaičiuojant pervestas teises į pensiją, pateisinimu. Visų pirma atrodo, kad sunku pateisinti tą skirtumą remiantis pareigūno tikėtina karjeros raida, tikimybe, kad išmokos bus išmokėtos, ar tikėtina išmokų mokėjimo trukme.

Diskriminacija dėl pilietybės

92. Vis dėlto, kalbant apie tikėtiną laikotarpį, per kurį pervestas kapitalas bus laikomas Bendrijos biudžete, nemanau, kad M. L. Lindorfer įrodė, jog toks pateisinimas yra neįtikinamas, nors dėl jo ir buvo iškilę tam tikri abejonių.

94. Jei kiekvienu atveju būtų savaime naudojama palankesnė iš dviejų perskaičiavimo formulių (i ir ii variantų) ir tai sistemiškai reikėtų geresnį „kainos santykį“, perskaičiuojant iš kai kurių nacionalinių valiutų, palyginti su kitomis valiutomis, bet kokia su tuo susijusi diskriminacija būtų diskriminacija dėl pilietybės. Nors ne visi sumas iš vienos valiutos į kitą pervedantys pareigūnai turi tos valstybės, kurios valiuta tai yra, pilietybę, labai didelė tikimybė, kad daugeliu atveju taip ir bus.

93. Atsižvelgiant į tokį galimą pateisinimą ir į tai, kad diskriminacijos draudimas teisės aktuose nebuvo taip aiškiai įtvirtintas ginčijamo sprendimo laikotarpiu kaip dabar, nemanau, kad šiuo atžvilgiu reikėtų panai-

95. Pirmojoje instancijoje M. L. Lindorfer pateikė lyginamąsias lenteles, siekdama įrodyti tokią diskriminaciją. Taryba ginčijo pateiktų duomenų tikslumą ir (arba) reikšmę ir raštu atsakė į šiuo atžvilgiu Pirmosios instancijos teismo pateiktus klausimus.

40 — Žr. šios išvados 26 punktą.

96. Remdamasis šia informacija, Pirmosios instancijos teismas pripažino, kad nagrinėjamosiose lentelėse buvo neatitikimų, kad jos susijusios su situacijomis, kurių keliais atžvilgiais neįmanoma palyginti su M. L. Lindorfer situacija, ir kad todėl jos neturi reikšmės. Taip pat buvo pažymėta, kad valiutų kursų svyravimai, kurie yra nevienodo požiūrio pagrindas, yra veiksniai, kurių Bendrija negali kontroliuoti.

97. M. L. Lindorfer teigia, kad Pirmosios instancijos teismas padarė neteisingas išvadas iš faktinių aplinkybių ir todėl jo pagrindimas klaidingas. Jos pateikto palyginimo su realiu Ispanijos pareigūno atveju nereikėtų nepaisyti dėl amžiaus, lyties ir tarnybos lygio skirtumų. Priešingai, praktiškai sutapo palygintų situacijų aktuarinė vertė ir pervesta suma. Be to, Pirmosios instancijos teismas nepaisė jos pateiktų stulbinančių rezultatų, gautų apskaičiavus tos pačios sumos perveidimą iš kitų valiutų.

98. Sutikčiau su Pirmosios instancijos teismu, kad dėl jose naudojamų skirtingų parametrų nagrinėjamos lentelės aiškiai neįrodo nevienodo požiūrio buvimo ar jo masto.

99. Kita vertus, galima manyti, kad Pirmosios instancijos teismas, kaip galutinis arbit-

ras faktinio pobūdžio ginčiuose, turėjo geriau išanalizuoti tuos duomenis, nes jie iš tiesų leidžia manyti esant tokį nevienodą požiūrį.

100. Be to, manau, kad kai kurios i) variantą reglamentuojančios taisyklės gali būti ginčytinos. Pavyzdžiui, jei įmokos į nacionalinę sistemą būtų mokamos 1985–1995 m., kodėl reikėtų atsižvelgti į 1972–1984 m. laikotarpio valiutų kursus? Iš pirmo žvilgsnio taip pat atrodo sunkiai pateisinama (aišku, jei taikytume tinkamo finansinio valdymo kriterijų) taisyklė, pagal kurią (kaip M. L. Lindorfer nurodytu Ispanijos pareigūno atveju), jei papildomų pensijų draudimo stažo metų skaičius, įgytas Bendrijos sistemoje, pritaikius vidutinį keitimo kursą, viršija metų, kai buvo mokamos įmokos į nacionalinę sistemą, skaičių, atitinkamas pervestos sumos perviršis po perskaičiavimo paprasčiausiai išmokamas atitinkamam pareigūnui.

101. Tačiau net jei M. L. Lindorfer nustatė perskaičiavimo metodų trūkumų, dėl kurių sumas iš kai kurių valiutų pervedantys pareigūnai gauna geresnį „kainos santykį“ nei pareigūnai, pervedantys sumas iš kitų valiutų, ir net jei Pirmosios instancijos

teismas nenagrinėjo tų trūkumų taip išsamiai, kaip galėjo, nemanau, kad buvo nustatyta diskriminacija, kurią būtų galima ginčyti.

102. Kaip jau pažymėjau pirmiau⁴¹, i) variantas palankus atitinkamam pareigūnui, jei per įmokų mokėjimo laikotarpį nacionalinės sistemos valiuta nuvertėja euro atžvilgiu (arba anksčiau – Belgijos franko atžvilgiu), o ii) variantas palankus, jei nacionalinės valiutos vertė padidėja. Galima pridurti, kad nė vienas iš tų variantų nėra nei palankus, nei nepalankus, jei vertė išlieka nepakitusi. Pasirinkimo galimybė (arba praktiškai – savaiminis palankesnio varianto taikymas) reiškia, kad kiekvienas pareigūnas turi teisę į palankesnę iš dviejų taikytinų variantų.

103. Bet kokios diskriminacijos esmė ta, kad panašios situacijos vertinamos skirtingai, o skirtingos situacijos – vienodai, nesant jokio objektyvaus ir svarbaus pateisinimo⁴². Tačiau manau, kad siekiant pagrįsti kaltinimą diskriminacija taip pat reikia nustatyti, jog šalis dėl jai taikyto požiūrio atsidūrė nepalankioje padėtyje.

104. Šioje byloje tai, kad M. L. Lindorfer būtų atsidūrusi nepalankesnėje padėtyje, jei jai būtų taikomas i) variantas, o Ispanijos pareigūnas, kurio atvejį ji lygina su savuoju, būtų atsidūręs nepalankesnėje padėtyje, jei jam būtų taikomas ii) variantas, rodo, kad, viena vertus, jų situacijos objektyviai skiriasi ir, kita vertus, kad nė vienas iš jų negali teigti atsidūręs nepalankioje padėtyje, nes kiekvienam iš jų buvo taikomas palankesnis požiūris.

Amžiaus ir darbo užmokesčio nustatymas skirtingais laiko momentais

105. Galiausiai M. L. Lindorfer nesutinka su tuo, kaip Pirmosios instancijos teismas vertino jos argumentą, kad dėl dviejų variantų naudojimo apskaičiuojant iš kitos valiutos pervedamos sumos ekvivalentą eurai atsirado nepateisinama diskriminacija, nes taikant i) variantą atsižvelgiama į pareigūno amžių ir darbo užmokestį paskyrimo į nuolatinę tarnybą dieną, o taikant ii) variantą atsižvelgiama į amžių ir darbo užmokestį faktinio pervedimo dieną. Pastaruoju atveju amžius ir aktuarinė vertė (V) yra neabejotinai didesni, o darbo užmokestis (U) gali būti didesnis, todėl galutinis apskaičiuotas rezultatas sumažėja.

106. Nors M. L. Lindorfer, atrodo, teigia, kad skundžiamame sprendime tas argumentas nebuvo nagrinėjamas, Taryba teigia, kad jį Pirmosios instancijos teismas nagrinėjo

41 – 24 punktas.

42 – Kaip nurodyta skundžiamo sprendimo 64 punkte.

sprendimo 89 punkte, pažymėdamas, kad taikant i) variantą iš pervestos sumos atimamos paprastosios 3,5 % metinės palūkanos už laikotarpį, skaičiuojamą nuo pareigūno pasiskyrimo į nuolatinę tarnybą iki faktinio pervedimo dienos (išskyrus laikotarpius, kai pervestos sumos vertė nebuvo perskaičiuota arba pagal pervedimą atliekančią nacionalinę sistemą nebuvo skaičiuojamos palūkanos)⁴³, o taikant ii) variantą tokios palūkanos neskaičiuojamos.

Galutinės išvados

107. Aišku, jei taip yra, nepalanki padėtis, atsirandanti antruoju atveju dėl to, kad remiamasi didesne aktuarine verte ir galbūt didesniu darbo užmokesčiu, yra bent jau gerokai sušvelninama ir netgi gali tapti privalumu. Nors iš įgyvendinimo nuostatų 10 straipsnio 2–4 dalių formuluotės man neatrodo akivaizdu, kad palūkanos atimamos tik i) varianto atveju, ši Pirmosios instancijos teismo išvada buvo grindžiama Tarybos pareiškimu, padarytu atsakant į rašytinį klausimą, ir neatrodo, kad M. L. Lindorfer būtų ją ginčijusi.

108. Tokiomis aplinkybėmis darau išvadą, kad M. L. Lindorfer nenustatė jokio skundžiamo sprendimo trūkumo, susijusio su tariama diskriminacija, atsirandančia dėl to, kad taikant i) ir ii) variantus amžius ir darbo užmokestis nustatomi skirtingais laiko momentais.

109. Todėl darau išvadą, kad skundžiamas sprendimas buvo nepakankamai motyvuotas, nes jame pripažinta, kad nebuvo diskriminacijos dėl lyties, ir todėl tą sprendimo dalį reikia panaikinti.

110. Byla visapusiškai išnagrinėta ir todėl šiame proceso etape Teisingumo Teismas gali pats paskelbti galutinį sprendimą pagal savo statuto 61 straipsnį. Todėl jis turėtų pripažinti pagrįstu M. L. Lindorfer ieškinio pagrindą dėl Tarybos įgyvendinimo nuostatų neteisėtumo tiek, kiek aktuarinių verčių naudojimas lemia diskriminaciją dėl lyties, ir dėl to panaikinti ginčijamą sprendimą.

111. Pagal Procedūros reglamento 69 straipsnio 2 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti išlaidas, jei laimėjusi šalis to reikalauja. M. L. Lindorfer prašė priteisti bylinėjimosi išlaidas pirmojoje ir apeliacinėje instancijose.

43 — Žr. šios išvados 18 punktą.

Išvada

112. Todėl manau, kad Teisingumo Teismas turėtų:

- panaikinti 2004 m. kovo 18 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Lindorfer prieš Tarybą* (T-204/01) dalį, kuria ieškinys atmetamas remiantis tuo, kad nebuvo draudžiamos diskriminacijos dėl lyties,
- pripažinti 1992 m. liepos 13 d. Tarybos priimtų Tarnybos nuostatų VIII priedo 11 straipsnio 2 dalies įgyvendinimo nuostatų 10 straipsnio 3 dalį negaliojančia tiek, kiek joje nurodoma naudoti aktuarines vertes, kurios skiriasi, nelygu lytis,
- panaikinti ginčijamą 2000 m. lapkričio 3 d. Tarybos sprendimą,
- priteisti iš Tarybos bylinėjimosi pirmojoje ir apeliacinėje instancijose išlaidas.